

CHÙA PHỔ QUANG - CÁT LINH: CÔNG TRÌNH PHẬT GIÁO GẮN LIỀN VỚI NGHÌN NĂM THĂNG LONG - HÀ NỘI

Tuệ Minh

Chùa Phổ Quang - Cát Linh được xây dựng từ đời Hương Vân Đại Đầu Đà Thiền phái Trúc Lâm Yên Tử và được Đệ Tam Tổ Huyền Quang trụ trì (nay thuộc phường Cát Linh, quận Đống Đa, Thủ đô Hà Nội). Cho đến đời vua Lê Thái Tông vào năm 1440, chùa được khôi phục và phát triển, trở thành danh thắng của đất nước.

Trong bài minh chung Phổ Quang tự đúc cách đây 300 năm có khắc ghi rõ: “*Phổ Quang Tự tích Trần Triều Tam Tổ Trúc Lâm phái Lưu Thủ, Hồng Lê Triều Thái Tông tăng tự thạch chỉ trấn quốc trung nhất đại danh lam dã*”. Dịch nghĩa: “*Chùa Phổ Quang là di tích lịch sử Triều Trần do Tam Tổ phái Trúc Lâm để lại. Đến Triều đình Hồng Lê đời vua Thái Tông đã chỉ dụ tu*

bổ tôn tạo chính là đại danh lam chung của đất nước”.

Trước đây, chùa xây dựng theo lối kiến trúc cổ, làm toàn bằng gỗ quý, bao quanh có vườn bãi ruộng ao, là nơi nhập tháp 23 vị Hòa thượng cao tăng trụ trì viên tịch tại chùa. Trải qua hàng trăm năm tồn tại với nhiều biến cố, cảnh chùa dần dần bị hủy hoại nghiêm trọng. Đến năm 1813, đời vua Gia Long năm thứ 12, chùa Phổ Quang Cát Linh mới được Hòa Thượng Thiền Sư chùa Trấn Quốc đứng ra tiếp dẫn Phật pháp, đảm nhiệm công việc đại trùng tu tôn tạo lần thứ I và đức Đại hồng chung Phổ Quang.

Đến năm 1845, chùa lại được Hòa thượng Thiền sư Giác Địa trụ trì trùng tu lần nữa. Ngài vận động Phật tử thập phương phát tâm bồ đề, trùng tu cảnh quan chùa đẹp hơn xưa, đúc thêm Cát Linh Đại hồng chung và khánh thành chùa vào tháng 8/1848.

Khi thực dân Pháp quay lại xâm lược Việt Nam, với vườn bãi, ao hồ rộng, cây cối xum xuê, có vị thế chiến đấu quan trọng, chùa trở thành nơi quân dân Thủ đô đồn trú tự vệ. Năm 1946, quân ta rút khỏi Thủ đô, bước vào cuộc kháng chiến trường kỳ, thực dân Pháp đã phá hủy toàn bộ khuôn viên chùa chỉ còn lại một số pho tượng Phật và hai quả Đại hồng chung.

Năm 1952, chùa Phổ Quang Cát Linh được tôn tạo xây dựng lần thứ ba trên nền chùa cũ nhỏ hơn và hoàn tất ba năm sau đó. Vị sư tổ cuối cùng của chùa là Hòa thượng Thiền sư Thích Tâm Tiếp. Khi ngài viên tịch đã nhập tháp khác bia tại chùa Mễ Trì Thượng

(huyện Từ Liêm, Hà Nội). Từ năm 1955, chùa vắng bóng sư trụ trì, lại bị ảnh hưởng bởi bom đạn oanh tạc trong chiến tranh nên dần dần xuống cấp, mái dột, tường nứt, cánh cửa mục nát và các công trình khác bị xiêu vẹo.

Vào những năm 70, khuôn viên chùa được trưng dụng xây dựng trường mầm non, Tiểu học và Phổ thông cơ sở Cát Linh. Đến năm 1990, thể theo nguyện vọng của Phật tử, chính quyền và Mặt trận Tổ quốc đã mời Ni sư Diệu Tâm về trụ trì chùa. Từ đây, Phật tử đã hết lòng phát tâm công đức

quyên các cấp đã tiến hành đại trùng tu tôn tạo toàn bộ ngôi chùa, thiết kế theo phong cách phục cổ, có tiền đường hậu cung, nhà tổ, nhà mẫu, nhà giảng đường, nhà khách, nhà ni,... xây dựng kiên cố, trần thiết bằng các loại gỗ quý, cột đá, hành lang trạm trổ tinh xảo. Chánh điện an trí tượng Phật Di Đà bằng đồng nặng hơn một tấn. Tổ đường đặt tượng Tam Tổ Trúc Lâm Yên Tử, là cơ sở giảng dạy giáo lý cho Phật tử của Ban Hoằng pháp Trung ương và Hà Nội.

Sau khi tu tạo lần thứ V, chùa

cùng sư trụ trì tiến hành tôn tạo chùa, tô thếp tượng Phật, xây nhà Tổ, nhà Ni, nhà khách, phục chế lại hoành phi, câu đối, cửa võng... Công trình đại trùng tu chùa lần thứ IV đạt thành tựu to lớn và chùa đã được nhà nước xếp hạng Di tích lịch sử. Ni sư Diệu Tâm cũng là vị ni đầu tiên trụ trì.

Trải qua nhiều lần trùng tu tôn tạo nhưng vẫn chưa hoàn chỉnh về tổng thể. Đến năm 2007, chính

trở thành công trình công phu, hài hòa nét cổ kính và hiện đại, xứng đáng Di tích lịch sử văn hóa lưu truyền 800 năm do Tam Tổ Thiền Phái Trúc Lâm Yên Tử xây dựng, và là công trình văn hóa chào mừng Đại lễ 1.000 năm Thăng Long - Hà Nội (năm 2010). Đại lễ khánh thành trùng tu tôn tạo chùa Cát Linh tiến hành vào 27/9/2009, mở ra thời kỳ tươi sáng cho ngôi chùa sau bao biến thiên, thăng trầm dâu bể.